

Sekretariatet
Joachim Enlund
Tfn: 063-147661
E-post: joachim.enlund@regionjh.se

2020-04-30

RS/341/2020

Bilaga: Utmaningar ny arkivlag

Här nedan presenteras under tre separata punkter de förändringar i förslaget till ny arkivlag (SOU 2019:58) som jag som regionarkivarie anser kommer att innebära särskilda utmaningar för Region Jämtland Härjedalen.

1. Myndigheterna har en skyldighet att vid upphandling, utveckling och driftsättande av IT-system att försäkra sig om att handlingar och uppgifter i systemet kan föras över till andra system, avskiljas och gallras

Den nya lagen kommer att ställa krav på att bevarandenaspekter ska beaktas i ett tidigt skede av arkivbildningen. Som en följd av detta kommer det att ställas direkta krav på att Region Jämtland Härjedalens myndigheter (dvs. nämnderna och regionstyrelsen) redan vid upphandlingen eller utvecklingen av ett IT-system ska försäkra sig om att uppgifter i systemet kan föras över till andra IT-system, avskiljas och gallras. På denna punkt finns det idag stora brister inom Region Jämtland Härjedalen (RJH) och merparten av RJH:s IT-systemen saknar såväl export- som gallringsfunktioner. Detta innebär dels att det är dyrt och komplicerat att långsiktig försöka förvalta den information som finns i systemen, dels att vi inte följer lagkrav i fråga om t.ex. gallring eller behandling av personuppgifter (avskiljande enligt GDPR). Regionarkivarie arbetar just nu med att ta fram en regel som handlar om arkivkrav på IT-system. Denna regel kommer dock att kräva att andra relevanta dokument inom IT och Upphandling uppdateras alternativt tas fram. Ett vidare dilemma, som regionarkivarie inte har någon lösning på, är den iakttagelse som görs i IT-genomlysningen att många IT-system inom Region Jämtland Härjedalen införskaffas utan att verksamheterna följer auktorisationsprocessen eller andra styrdokument (IT-genomlysning, s. 18). Detta medför att även om vi tar fram bra och tydliga regler på området, så kan efterlevnaden av dem riskera att bli begränsad.

2. Myndigheterna ska rapportera in arkivförteckningar till ett nationellt arkivinformationssystem

En arkivförteckning görs för att möjliggöra långsiktig eftersökning i ett bestånd av handlingar. En arkivförteckning ska följa en särskild standard (kan jämföras med standarder för t.ex. bokföring) och det åligger enligt arkivreglementet varje nämnd och regionstyrelsen ett ansvar för att förteckna sina arkiv. Inom Region Jämtland Härjedalen har knappt några arkiv förtecknats under de senaste 100 (!) åren och merparten av de handlingar som förvaras hos regionarkivet eller hos Depona är oförtecknade. I dagsläget har vi ytterst få arkivförteckningar som det skulle kunna vara aktuellt att skicka till ett nationellt arkivinformationssystem. Beroende på hur kraven ser ut kring implementeringen av detta förslag i betänkandet, så kan det få omfattande konsekvenser för Region Jämtland

Härjedalen. Att förteckna arkiv tar tid och är kostsamt och vi har väldigt många arkiv som vi skulle behöva förteckna.

3. Myndigheterna ska upprätthålla en aktiv och strategisk bevarandeplanering

Med en aktiv och strategisk bevarandeplanering avses i betänkandet att myndigheterna ska skaffa sig en överblick över de olika slags allmänna handlingar som myndigheterna hanterar och planera för vilka typer av handlingar som ska bevaras och på vilket sätt bevarandet ska ske (se s. 271 SOU 2019:58). För Region Jämtland Härjedalens skulle en aktiv bevarandeplanering, enligt min tolkning, kräva att vi uppfyllde följande krav: 1) varje nämnd och styrelsen har en uppdaterad arkivbeskrivning (berättar vilka handlingar, uppgifter och system som nämnd och styrelse ansvarar för/förvarar) 2) varje nämnd och styrelsen har uppdaterade dokumenthanteringsplaner i vilka det framgår hur uppgifter och handlingar som hanteras i IT-system ska bevaras på lång sikt. Enligt Region Jämtland Härjedalens arkivreglemente åligger det varje nämnd och regionstyrelsen att ta fram arkivbeskrivning och dokumenthanteringsplaner. I dagsläget saknar vi helt arkivbeskrivningar och det beror nog till viss del på att det är svårt att urskilja vilka handlingar/handlingsslag/system som tillhör respektive nämnd eller regionstyrelsen. Tillhör exempelvis vårdsystemen regionstyrelsen eller tillhör de hälso- och sjukvårdsnämnden? Svaret på frågan kring vem som faktiskt har ett ansvar för handlingarna/systemen är av vikt eftersom det helt påverkar möjligheten att ta fram korrekta arkivbeskrivningar och därmed möjligheten för myndigheten att bedriva någon form av aktiv bevarandeplanering. Om ansvaret är oklart kring vem som ansvarar för regionens allmänna handlingar, så påverkar det bevarandeplaneringen negativt på fler sätt, t.ex. blir det mycket svårt att leverera handlingar till ett framtida e-arkiv om ingen känner att de riktigt har ett ansvar för dem.